

Тетяна Челомбiтько,
учитель нiмецької мови,
Харкiвського лицeю №149
Харкiвської мiської ради

Використання медiатекстiв як медiаосвiтня складова краiнознавчої роботи на уроках нiмецької мови в старших класах

У статтi розглядається роль медiатекстiв на уроках нiмецької мови.

Автор дотримується думки про важливість подальшого впровадження медiаосвiти як компоненти краєзнавчої роботи у навчально-виховний процес закладiв загальної середньої освiти.

Ключовi слова: патрiотизм, патрiотичне виховання, краєзнавча робота, медiаосвiта, медiазасоби, медiатекст.

Одним iз сучасних засобiв виховання патрiотизму є медiаосвiта. Актуальностi набуває умiння учнiв працювати на уроках iноземної мови з медiазасобами, опрацьовувати теоретичний матерiал, який представлено на рiзних носiях, у рiзних системах кодування [9]. У краєзнавчiй роботi на уроках iноземної мови набуває важливостi вмiння учнiв осмислено здобувати теоретичну iнформацiю за допомогою навчальних традицiйних та вiртуальних iнформацiйних фондiв. Необхiдно, щоб учнi навчалися створювати власнi медiапроекти.

Патрiотизм в українському суспiльствi становить не тiльки соцiальну або педагогiчну проблему: патрiотизм як цивiлізацiйний, iсторичний, соцiокультурний, психологiчний феномен є не достатньо теоретично осмисленим i дослiдженим у науковому розумiннi, а переважна бiльшiсть сучасних напрацювань присвячена вихованню патрiотизму молодi у форматi застарiлих педагогiчних способiв викладання [1, 6].

Н. Череповська стверджує, що збереження своєї нацiональної iдентичностi є проявом свiдомого патрiотизму особистостi. «Патрiот здатен iнстинктивно вiдчувати викривлену iнформацiю, спрямовану проти його Батькiвщини, й вже тому не пiддаватися її впливу. Зрозумiло, що такий спротив буде значно ефективнiшим, якщо патрiотичнi переконання людини будуть ґрунтуватися не лише на моральних почуттях, але й на здатностi до критичного осмислення iнформацiї, усвiдомлених, рацiональних дiях» [5, с.60], чому сприяє саме iнтегрування елементiв медiаосвiти у краєзнавчу роботу як елементу навчально-виховного процесу.

Бiльшiсть учнiв має бажання поринати у творчий процес пошуку знань, якщо ця робота організована i допомагає їх самореалiзацiї та громадянсько-патрiотичному зросту, оскiльки саме в нiй виявляються власнi, а вiдтак завжди оригiнальнi особливостi. На нашу думку, у створеннi проекту нiмецькою мовою про рiдну землю учень, здiйснюючи акт творчостi, вiдкриває можливiсть виявити себе громадянином i патрiотом [4]. Саме такий проект про iсторичнi пам'ятки

Харкова німецькою вирішили здійснити учні дев'ятих класів нашого ліцею.

Опрацьовуючи «Новий посібник з журналістики та онлайн- журналістики» [8], ми змогли взяти багато корисного для подальшого втілення медіаосвіти на практиці, інтегруючи її в уроки німецької мови, як другої іноземної, особливо в розділі краєзнавства. Автори посібника наблизили складний процес створення медійних текстів до розуміння початківцями найважливіших вимог щодо виконання робіт.

Нашими учнями було проаналізовано та узагальнено основні критерії, які дозволяють правильно добирати слова, конструювати речення, не зловживати зворотами, не створювати культ синонімів та пам'ятати про художню образність тексту. Учні розробили рейтинг корисних порад посібника, який виглядає наступним чином:

- 1) короткі слова майже завжди зрозуміліші й колоритніші, потужніші, аніж довгі;
- 2) шукати словесні повітряні кулі і протикати їх;
- 3) найживіша, найпотужніша форма повідомлення – головне речення;
- 4) те, що в реченні пов'язане між собою, не можна розривати більш ніж шістьма словами;
- 5) шукати конкретні й ненадумані синоніми до основних іменників – справа безнадійна;
- 6) називати прямо якомога більше подробиць;
- 7) заборонити собі вживання загальних термінів;
- 8) відображати лише почуттєві враження і факти, а висновки давати робити читачам.

Ці поради допомогли учням спочатку критично розглянути запропоновані медіатексти з різних видань, а також ті, що створили їхні однолітки. А вже потім необхідно було адаптувати матеріал німецького журналіста Петера Альтхауса «Charkiw Sehenswürdigkeiten – Die 20 schönsten Orte und Aktivitäten» (Пам'ятки Харкова – 20 чудових місць та заходів). Кожен учень мав опрацювати цікавий, живо написаний текст і супроводжувати його презентацією, спираючись тільки на факти без суб'єктивних зауважень.

Робота проводилася у декілька етапів.

Етап 1. Учні шляхом жеребкування розподілили локації Харкова, до яких вони запрошували у віртуальну подорож. Учні вирішили розповісти про Харків мирний, незруйнований, такий, яким вони його пам'ятають змалечку.

Етап 2. Учасники проекту зробили відбір найцікавішої інформації, орієнтуючись на отримане завдання: історія та сьогодення нашого міста.

Етап 3. Користуючись корисними порадами «Нового посібника з журналістики та онлайн-журналістики» [8], учні адаптували запропоновані медіатексти. Було критично оцінено кожне слово і речення, добиралось лише необхідне. Увага концентрувалась на головному.

Етап 4 був найнасиченішим: створювалися презентації та відео, добиралися фотоматеріали, дехто підшукував музичний супровід тощо.

Етап 5 (підсумковий) мав вирішальне значення як для творчих об'єднань, так і для індивідуальних проєктів. Аудиторія виступала у ролі глядача, критика

та рецензента.

На руках в учнів були критерії оцінювання, які напередодні діти розробили колективно. Окремо виносились зауваження щодо грамотності речень, наявних на слайдах, та за техніку читання текстів, адже це була німецька. Рівний оцінювався рівним, що спонукало кожного учасника цього процесу до відповідальності.

Спостерігаючи за перебігом підготовки, що тривала два тижні, ми бачили хвилювання за кінцевий результат, командну роботу, взаємодопомогу та натхнення під час виконання творчих завдань. Найголовніше, що учнів переповнювала гордість і радість, коли однолітки давали високу оцінку їхнім зусиллям.

Учням було запропоновано відповісти на традиційні питання:

- 1) чого ви очікуєте від роботи над вашим завданням? (перед першим етапом)
- 2) чи справдилися ваші очікування від створеного проєкту? (після п'ятого етапу)

Більшість учнів, відповідаючи на перше питання, висловили побоювання, що ця робота не отримає великої зацікавленості аудиторії, оскільки всі і так знайомі з історією та культурою Харкова. Учні розраховували тільки на бонусний бал з німецької, оскільки текст треба було створювати саме цією мовою.

Проте, відповідаючи на друге питання, всі учні підкреслили, що марними виявилися їхні побоювання на початку роботи над проєктом. Кожен із них відкрив для себе свій Харків, який здивував невідомими фактами з історії та збагатив знаннями про рідний край, що раніше здавалося не завжди цікавим. Дехто вирішив по гарячих слідах відвідати місцеві пам'ятки культури, що в свою чергу, підкреслило актуальність краєзнавчої роботи на уроках німецької мови.

Було також відзначено, що часто не вдавалося стримувати власні оціночні судження, окрім того, виявлено досить багато суттєвих помилок під час читання тексту. Одностайно дійшли висновку: необхідно ретельно працювати над вдосконаленням вимови та дотримуватися основних критеріїв правильної побудови текстів.

Таким чином, можна зробити висновок, що провідною функцією використання медіатекстів, зокрема у краєзнавчій роботі, є допомога у становленні учня-патріота, а це, в свою чергу, є метою навчально-виховного процесу в школі загалом.

Отже, ми впевнилися, що медіа не відволікають від основних завдань освіти, а можуть бути засобом її здобуття. «Вони сповідують ефективну та актуальну педагогіку тоді, коли навіть провідним школам складно не відставати від учнів, які продовжують з'являтися в них на порозі з медіановинками, що створюють нові виклики та можливості» [7, с. 286].

Освіта з медіаграмотності спонукає учнів і вчителів до високих стандартів, розкриваючи їхню творчість та сильні сторони. Це підтверджується практикою щоденної роботи з впровадження медіаосвіти в навчальний процес школи. Так наші учні виступили з ініціативою створити проєкти про міста Німеччини та інших німецькомовних країн. Було запропоновано також розширити жанрове

поле до відеозвітів німецькою про власні подорожі в інші країни, не обмежуючись означеним вище форматом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді. URL: <http://pnpu.edu.ua/ua/files/vr/knpvdm16062015.doc>
2. Челомбітько Т. Л. Медіаосвіта як інноваційний засіб виховання громадянина і патріота / Т.Л. Челомбітько / Матеріали IV Міжнародної науково- методичної конференції «Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи». – Київ, 2016. – С. 231-236.
3. Череповська Н. Медіаосвітні засоби у вихованні патріотизму молоді в інформаційну добу / Збірник статей Третьої міжнародної науково-методичної конференції «Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи». – Київ. – 16-17 квітня, 2015. – С. 59-67.
4. Шейбе С., Рогоу Ф. Медіаграмотність: Підручник для вчителя / С. Шейбе, Ф.Рогоу / Перекл. з англ. С. Дьома; за загал. ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк. – К.: Центр вільної преси, АУП, 2014. – 319 с.
5. Шнайдер В. Новий посібник з журналістики та онлайн-журналістики / В.Шнайдер, П.-Й. Рауе / Перекл. з нім. В. Климченко; за загал. ред. В. Іванова. – К.: Центр вільної преси, АУП, 2014. – 358 с.
6. Ячменик М. Медіаосвіта майбутніх учителів рідної мови: досвід Німеччини й України // Порівняльна професійна педагогіка. – Вип. 4 (2). – 2014. – С. 216-221.
7. Peter Althaus. Charkiw Sehenswürdigkeiten – Die 20 schönsten Orte und Aktivitäten. URL: <https://wildeast.blog/charkiw-sehenswuerdigkeiten/>